По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 59 (10.442). Львів, вівторок 17. березня 1925. Почтова належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 170 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Недужий лікар.

З нагоди нової сесії Ради Ліги націй.

Нова сесія Ради Ліги Націй, що почалась минулого тижня, йде під знаком похоронів твору, над яким працювала попередня. Женевський протокол — предмет стількох надій на утревалення всесвітнього миру переходить в архив. Представник Англії, Чемберлен, у довгій промові вияснив мотиви, які кажуть його державі поставитись скептично до такої форми мирової забезпеки. Більшість цих мотивів давно всім відома: Англія не хоче брати на себе зобовязання встрявати в який-небудь европейський конфлікт, не маючи піддержки домінії, яких інтереси є надто далекі від европейських справ.

Женевський протокол мав би припинити війну в наслідок воєнного зорганізування цілої низки держав, звернених проти инших, що є загрозою миру. Англія не вважає доцільним здійснення такої однобічної ідеї. Як Злучені Держави відмовились своєчасно від підпису на Версайськім договорі, який сами складали, так само Англія, співучасниця у творі протоколу, признає нині його помилковість.

Це становище Англії заважить на всіх справах, що прийдуть на чергу дня женевських нарад. Першим та останнім завданням Ліги є радити над забезпекою миру. Справа німецького озброєння і військової контролі над Німеччиною, евакуація кольонської смуги чи спір за Данціг — всі ці питання звязані безпосередньо з гарантіями миру. Англія виступила нині з новим проектом забезпеки, зовсім протилежним до француського, дарма, що первісна ідея цього проекту, з 1922 року, належить до Французів. Вона хоче утворити наскрізь конкретні договори між поодинокими групами народів, між якими істнують конфлікти, і щойно тоді ці договори піддати опіці Ліги Націй. Всякі цього рода зобовязання мусять мати виключно дефензивний характер. На дні цього проекту лежить думка, що мир можна вдержати лише тоді, коли Ліга Націй зможе зпершу спонукати сусідні держави, невдоволені собою, до порозуміння на грунті пошани своїх кордонів. Ясно, що таке порозуміння веде за собою ранійшу ревізію істнуючих спірних справ: — саме цієї ідеї, недосказаної Чемберленом, лякаються оборонці ненарушности Версайського договору.

У звязку з таким настроєм женевської сесії справа вступу Німеччини до Ліги стає подвійно актуальною. Або Німеччина має добру волю стати на грунті мирової політики під покровом Ліги Націй і вирівняти всі свої претенсії при її підмозі, або вона хоче лишитись поза межами цього міжнародного органу і вести політику спротиву. Між цими двома становищами є ціла низка нюансів і саме з цих нюансів виринуть нові проекти: як загладити надто гострі суперечности.

Нинішня сесія Ліги Націй почалась мелянхолійно, хоча палкі оборони ріжних ідей для забезпеки миру не вгавають. Якщо авторитет Ліги не захитався ще в наслідок її невдач, то вся причина в тому, що нема нині ніякої иншої організованої сили, що могла би стати на сторожі европейського ладу. Нема чого сподіватись, що нинішня дискусія в Женеві покладе нові основи до спільного пляну міжнародного миру. Англія заздалегідь застерегла собі право реальної відповіді аж до вересневої сесії. Отже залишаються лише поодинокі конкретні чергові конфлікти. Вирішуючи їх, Ліга Націй складе нове свідоцтво своєї життєздатности, почуття реальности та сили. Ми належимо до народів, які покищо від неї не можуть сподіватись ніякої підмоги. Чимало знесилених народів та держав могло би нині звернутись до неї зі словами: Medice, cura te ipsum.

Tertius gaudens...

Наслідки целібатщини.

Те, чого ми найбільше побоювалися, є вже фактом доконаним. В нашому громадянстві кипить боротьба в різкій, загостреній і наболілій целібатній справі.

Целібатну реформу насильно проводять в життя єпископи і гурток їх прихильників, дорадників та помічників. Проти цього зникаючого гуртка стоїть одностайним фронтом все українське громадянство і все духовенство. Між цими двома нерівномірними таборами досі стояли німі й нерішучі ті, на яких доконувано вівісекції, яких перетворено в терен експериментації. Та в останніх часах вийшов розбрат між богословами і дієцезійною адміністрацією, між експериментованими й експериментаторами. Богослови покинули пасивне становище і стали активно на бік громадянства і духовенства проти владик і їх „совіта нечестивих". Два роки перемиської і три роки станиславівської духовної семинарії покинули в березні п. р. мури тих виховуючих заведень, протестуючи тим чином проти латинізаційних експериментів, проти відірвання будучого духовенства від громадянської суспільности, проти примусового целібату.

З тією хвилею започаткована єпископами й їхніми дорадниками боротьба за суспільне й громадянське становище духовенства перейшла у фазу гострого конфлікту. Проти себе стоять два ворожі, розєднані, а може й розюшені табори, готові жертвувати всім, щоби з тих дужань вийти побідником.

Впали кости, alea iacta est, розпочалася гра, танець підозрінь і недовіря, заговорили пристрасти. Замісць Христового миру маємо звичайну людську боротьбу зі всіми її додатними й відємними сторонами, боротьбу вперту, безпощадну і — правду кажучи — непотрібну, боротьбу, що у великому лихолітті розєднує і зуживає наші сили, консумує громадянську енергію.

А хто є виновником боротьби, розтрати національних сил, заміщання, пристрастей? Ось питання, яке кожному зривається з уст. І не підлягає сумніву, що відповідь буде менш-більш однозгідна. Мало хто буде вдаватися в тонкости, а всі однозвучним хором будуть твердити, що першим виновником є Рим, той самий Рим, який від хвилі обєднання української церкви з Римом трактує нас не як підмет, тільки як предмет своїх замислів. Вислідом такого твердження буде клич: „Los von Rom!", клич, що все частійше розлягається не лише в нас, але й серед инших народів. З упадком значіння Риму йде в парі упадок авторітету наших владик. Целібатна реформа, ведена на приказ згори, чи sua sponte, противиться, ломить і нехтує не лише права нашої церкви, не лише вкорінені традиції, але й заперечує, нівелює увесь світогляд нашого народу. Через те доходиться до висновку, що інспіраторами целібатної реформи є люде, чужі нашій традиції і психіці, відірвані від народнього пня, а тим самим є вони чужинцями або знаряддям чужинців. Вгинатися під такою опінією — значить свідомо відокремлюватися від великого національного колективу, стояти осторонь від громадянства, йти проти збірної громадянської думки, що в демократичних часах є дуже небезпечним кроком. Насильно проводити целібатну реформу значить виконувати насильство, значить понижувати престіж церковної єрархії, значить підготовляти кінець єдности зі західною церквою.

Не зупиняємося вже над дрібнішими спустошеннями, які вже робить у нас целібатна реформа. Перед 14 літами залунав з Станиславова целібатний клич, вже від 5-ти літ можна було вважати утвердженим безженство духовенства в станиславівській дієцезії, вже істнує там навіть спеціяльна організація священиків-целебсів, а все таки сьогодня маємо крізу, виступлення сикуваних до безженности питомців з духовної семинарії. Несподівано завалилася вся будівля, так важко здвигнена станиславівськими реформаторами. А це є познакою нежиттєздатности целібату, непопулярности його і шкідливости в наших умовах життя.

Який же наслідок матиме це заміщання і боротьба?

Без сумніву, наслідок цеї боротьби буде крайно шкідливий — як для нашого національного життя взагалі, так і для українсько-кат. церкви. В теперішню хвилю важкого національно-політичного лихоліття видвигати викликуючі пристрасти реформаторські кличі і виконувати насильні експерименти над кандидатами духовного стану — значить розбивати народні сили, відвертати увагу національних чинників від актуальних справ біжучого життя, марнувати ті сили у внутрішній боротьбі.

Целібатна реформа викличе теж більший або менший „реформаторський" церковний рух в Сх. Галичині, рух, що запечатає суперматне становище українсько-кат. церкви, розпорошить її, розібє на атоми, знищить її організацію. Для нікого не є тайною, що міністерство віроісповідань у Варшаві робить натиск на православного митр. Діонізія в напрямі поширення

православя на території Галичини. Для нікого не є тайною, що якраз в цілій Галичині шириться пресвитеріянізм. Особливо поширюється він в станиславівській дієцезії. Недавно відбулися пресвитеріянські зібрання в Городенці, Станиславові й Коломиї. Для нікого не є тайною поширення релігійного сектарства.

До оборони позиції українсько-кат. церкви потрібно багато доброго, по громадянськи настроєного, міцними нитками з громадянством звязаного духовенства. А тимчасом самі єпископи своєю насильною целібатною реформою кладуть край продукції священиків.

Проте годиться ще раз звернутися з апострофою до наших владик, щоби зійшли зі своїх насильно-реформаторських позицій, щоби тим самим заспокоїли занепокоєне громадянство, щоби поклали край боротьбі. Тим своїм поступком, відкиненням особистих амбіцій владики поєднаються з громадською думкою і привернуть свій захитаний авторітет в імя гасла: „Pax Christi in regno Christi!"

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 105/25 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 54 (10.436) z dnia 11. III. 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Rekompensata" między słowami: „Громадянство..." a: Uszpiknisi. 2) „Polska bota zapowiedziana i polski patrioty" od słów: derżawy... do końca artykułu zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65a) u. k. ad 2 występku z § 302 ustawy karnej, uznał za dokonaną w dniu 10. marca 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 12. marca 1925.

Hawel

Стан народнього шкільництва на Рад. Україні на 1. січня 1924.

Статистичний бюлетен Центрального Статистичного Управління України, з 1. грудня 1924, ч. 23 (79), містить збірні статистичні дані про стан народніх, або — як вони там називаються — трудових шкіл на Україні на 1. січня 1924. Отже це є найсвіжійші відомости з цієї ділянки.

На 1. січня 1924 було на цілій Україні 15.595 шкіл, менше проти стану з 1. січня 1923, або на 12·4 проц. Протягом 1923 р. закрилося 2541 шкіл, нових було відкрито 331. Закривалися школи головним чином через недостачу коштів (35·6 проц.), через планове скорочення мережі шкіл (21·8 проц.), через злиття кількох шкіл в одну (17·6 проц.), через брак учителів (10·2 проц.), через брак помешкань (9·3 проц.) і инші причини. Найбільше закритих шкіл припадає на Катеринославську губ. (443), найменше на Полтавську (233). Крім того в сільських місцевостях України начислено 276 шкіл тимчасово безділяльних, що є „певними кандидатами на закриття". Необслідуваних шкіл начислено 333.

Статистичне обслідування обнимає 14.931 шкіл, або 96 проц. всіх існуючих на 1. січня 1924 шкіл. На 14.951 шкіл, що дали відомости про викладову мову, було: українських шкіл 9.876, російських 2.743, жидівських 189, українсько-російських і з иншими мовами побіч української 1403, мішаних без української мови 296, в инших мовах 444.

На селах школи з українською викладовою мовою творили 69·7 проц., більше проти попереднього року на 16·3 проц., з російською 16·1 проц., менше проти попереднього року на 10·9 проц., українсько-російські школи творили 9·1 проц., менше проти попереднього року на 0·9 проц. Отже число українських шкіл значно зросло, коштом російських і російсько-українських шкіл.

Иншу картину представляють міські школи щодо викладової мови. Тут переважає російська мова, хоч ступнево процент українських шкіл з кожним роком збільшується. В 1922 р. українські школи в містах творили 23·8 проц., в 1923 р. 25·0 проц., в 1924 р. 31·6 проц. Відповідно до збільшення українських шкіл зменшується число російських і українсько-російських шкіл. В 1922 р. російських шкіл було 50·1 проц., в 1924 р. 42·8 проц., українсько-російських шкіл було в 1922 р. 13·7 проц., в 1924 р. 9·9 проц. Найбільший процент творять українські школи в містах на Полтавщині (60·5 проц.) і Поділлю (55·3 проц.), найменший на Донеччині (2·1 проц.). Мало шкіл українських в містах на Одещині (14·4 проц.) і Катеринославщині (24·7 проц.).

Майже половина міських шкіл (49·0 проц.) є повні семилітки, шкіл трьохрічних було 25·3 проц., чотирьохрічних 13·3 проц.), переходові групи шкіл від низшої до вищої творили дрібну кількість — пятирічні 7·2 проц., шестирічні 5·2 проц. Натомісць на селах переважає трьохрічна школа 71·1 проц., чотирьохлітних шкіл було 22·6 проц., а повні семилітки творили всього 2·9 проц.

В 14.981 школах, які подали відомости про число учнів, було: хлопців 994.342, дівчат 506.121, — разом 1,500.463. Отже дівчата творять третину всіх учнів. Це число учнів дає приблизно 30 проц. дітей у шкільному віці, а коли порахувати дітей від 8 до 15 літ, маючи на увазі тип семилітньої школи, то процент позашкільних дітей очевидно значно збільшиться.

Учителів було в 14.963 школах 43.785, з тім мущин 21.349, жінок 22.436, отже жінки мають перевагу.

В містах на одну школу приходилось пересічно 271 учнів, на одного учителя 21 учнів. На селах на одну школу випадало пересічно 80 учнів, 2 учителі, отже на одного учителя 40 учнів, або майже в два рази більше, як у містах.

Під національним оглядом найгірше представляється шкільна справа на Донеччині і Чернигівщині. Донеччина мала на 1731 всіх шкіл всього 82 українські школи, а Чернигівщина на 1067 всіх шкіл — 625 українських, отже тільки трохи більше половини. Зле справа стоїть з українською школою також в більших містах. Київ на 105 всіх шкіл мав всього 30 українських, Харків на 61 шкіл 14 українських, Одеса на 67 тільки 4 українських, Катеринослав на 34 також 4 українських. **А. В.**

Преса.

„Мовчазний ювилей".

Стан, в якому находиться трудова партія, настроює досить песімістично вдержливий перемиський „Український Голос". Притокою до скептицизму „Українського Голосу" послужив „Мовчазний ювилей" тієї партії.

„Глухо й непомітно — читаємо в „Українському Голосі" проминув 25-літній ювилей існування й діяльности трудової партії. Тихо й глухо було в українській пресі, тихо й байдужно в самій управі партії. Навіть творці цеї ще недавно найбільшої політичної організації галицько-українського народу ані одним словечком, ані одним натяком не вернули думкою до тих часів, як то вони перед 25 літами ставили основи під національно-демократичну партію. І ми вже відбігли від дня ювилею, який попадав на 26. грудня 1924 р. Не відсвяткували 25-ліття повстання найбільшої й найсильнійшої демократичної партії в Галичині, організації, що відограла незвичайно велику ролю в національно-політичнім освідомленню широких народних мас; що на протязі обох десяток літ майже всеціло несла на собі відповідальність за долю народу; що запопадливо творила нові осередки національного життя й орудувала майже всіми культурно-освітними, фінансово-економічними й господарсько-торговельними установами; що розбудовувала всі комірки громадського життя й здійснювала великі народні кличі. Двацять пять літ! Цеж великий шмат часу; цеж доба, важна глибокосягаючими подіями; цеж одна глава з найновійшої історії галицько-українського народу; цеж підрахунок морального й матеріяльного надбання; цеж розрахунок наших втрат і зисків. Здавалося, що така хвиля не промине безслідно, без уваги не лише кермуючих чинників, але й громадянства. На жаль, глухо і пусто. Мається враження, що це не жива партія а вмерлець, біля якого жалібні люде ходять на пальцях і лише своїм виглядом і поведенням мовчки стверджують: de mortuis nihil nisi bene (радше: de mortuis aut nihil, aut bene! — М. Ч.)"

Після такого „жалібного" вступу „Український Голос" подає коротку історію творення трудової партії, зясовує її перший період до 1907 р., дальше другий від 1907 до 1914, дальше третій воєнний і вкінці четвертий: занепад партії, спричинений початково зовнішніми, а в останньому часі й внутрішніми подіями.

„Наступ армії Галлера та залбмання визвольної війни на Наддніпрянщині не дали можности партії укоронувати своєї 20-літньої діяльности принесенням весільного дару українському народові — власної державности. В 20-ліття свого оснування партія змінила свою назву, зазначуючи тим чином значне посунення наліво в соціяльних питаннях. Та це посунення було — на жаль — тільки паперове, а не дійсне. Від 1919 р. починаються для партії дуже важкі часи, одначе вже в слідуючім році (1920) вона знов відживає і від початку переводить свою організацію, до пня зруйновану війною і подіями 1919 р. в Галичині. На жаль, політична незрілість деяких більше й менше відповідальних, а ще більше невідповідальних членів партії, особисті амбіції, хоробливе всезнайківство, підозрілівість, критикоманія і инші гріхи проти здорового розуму трутили партію в каламутні хвилі припливу і відпливу настроїв, де в головокружнім вирі вона втратила дуже багато, аж поки не попала в теперішній напівсмертельний сон. І в тім сні вона обходить свій мовчазний ювилей".

Стаття „Українського Голосу" подає багато цікавого матеріялу до творення й діяльности партії. Це тим більше цінне, що досі трудова партія, хоч була найбільшою й найзасібнійшою, не здобулася на свою власну історію. Годиться зазначити, що далеко менші партії, як соціял-демократична та радикальна мають історичний огляд своєї діяльности (перша пера В. Левинського, а друга К. Коберського) та можуть тим самим перед молодшим поколінням розвернути думки й діяльність старшого покоління.

При тій нагоді слід звернути увагу на історичну деяку невірність в статті „Мовчазний ювилей". Говорячи про „нову еру", „Український Голос" пише:

„Нова ера" з р. 1890 розколола народовців на два табори, на опозиційних під проводом проф. Юл. Романчука і „новоеристів" під проводом проф. Ол. Барвінського".

Таке твердження є невірне остільки, що „нову еру" робили на спілку проф. Романчук і проф. Барвінський, отже оба вони були „новоеристами". Проти „нової ери" виступили радикали, москвофіли і дрібний гурток молодих народовців під проводом д-ра Евгена Олесницького. Після проголошення проф. Романчуком „нової ери" і кампанії проти неї збоку радикалів і москвофілів, її енунціятор (проф. Романчук) одержував безліч листів, письм і заяв від народовців, що похвалювали і ратифікували його крок. Аж згодом проф. Романчук розчарувався в „новій ері", зробив відворот, а дальшу акцію під прапором Баденія повів проф. Ол. Барвінський під назвою „нового курсу". Таким чином слід повести деяку ріжницю між „новою ерою" і „новим курсом".

Ось тільки хотіли ми спростувати, а радше виснити у звязку зі статтею „Українського Голосу".

Щож торкається нашого органу, то ми не зупинялися досі над цею подією (25-літнім ювилеєм трудової партії) з двох причин: 1) тому, бо вважали, що імпульс до порушення цеї справи повинен вийти від о ф і ц і я л ь н и х чинників трудової партії, а 2) тому, що наше становище у відношенні до „мовчазного ювилею" тимиж чинниками було би уважане за „скок" чи „наступ" на Нар. Комітет. А цього закиду ми постійно старвемося виминути.

Добре сталося, що цю справу порушив „Український Голос". Може голос „Українського Голосу" заставить наше громадянство призадуматися над нашим сухітничим політичним життям взагалі, а над мертвотою трудової партії та її причинами зокрема. **М. Ч.**

Шкільний плебісцит.

Віче в шкільних справах в Станиславові.

8. ц. м. відбулося в Станиславові в новій театральній салі „Українського Сокола" велике віче в шкільних справах. Саля була повна. Переважали селяне. Віче отворив іменем скликуючого комітету адвокат д-р Юлій Олесницький, коротко зясувавши ціль скликання віча.

На внесення селянина Боднара з Пацикова вибрано президію: д-ра Волянського з Станиславова, Галаха з Станиславова і Юрка Когутяка господаря з Кнігинина. Справу реферував адв. д-р Марітчак зі Львова, котрий представив кресовий шкільний закон, вагу шкільного плебісциту і як треба посту-

М. ВОЗНЯК.

6)

Шевченко й княжна Репніна.

В першу чергу надрукував він лист княжни Репніної з 27. січня 1844 р. до свого духового батька Шарля Ейнара у французькім оригіналі й російськім перекладі. Познайомившися з Ейнаром у часі свого пробування за кордоном у Женеві, княжна Репніна листувалася з ним, шукаючи в цім листуванні моральної піддержки й розвязки пекучих життєвих питань. До нього й зверталася княжна Репніна з сповіддю про велику подію в житті свого серця. Початок знайомости Шевченка з княжною Репніною неначе вихоплений з роману. „Раз у минулім році, в липні, — писала княжна до Ейнара, — я вийшла до парку з мамою; була правдоподібно шоста година; вона була в своїм великім капелюсі з абажуром, як завсіди, а я не дивилася навколо, так що ми не запримічували, що діялося на небі. Ми не перейшли й ста кроків, як зустріли Капніста з якоюсь незнайомою мені людиною. Капніст говорить нам: „Авжеж збирається сильна громовиця, погляньте на небо". Дійсно великі чорні хмари, здавалося, готові були зірватися над нашою головою. Одначе мама не піддавалася: може ми ще вспіємо обійти луку... Поки йшли ці переговори, надтягнула й зірвалася буря, пішов густий дощ, Капніст схопив мамину руку й побіг, я хоробро йшла за ними кроком, а незнайомець зостався... Коли ми прийшли додому, Капніст вернувся до парку за своїм знайомим, я вийшла на мамин бальков і швидко побачила, як вони верталися наскрізь мокрі. Капніст, що оселився у нас на частину літа задля свого хорого сина, попросив дозволу повести свого знайомого, маляра, у вітальню, щоб показати йому картини; очевидно дозвіл дано й в тій хвилині я щойно довідалася, що це артист-маляр і поет, причім навіть більший поет ніж маляр і що називають його Шевченком. Запамятайте це імя, дорогий учителю, воно належить до мого зоряного неба. Увечері Капніст один прийшов до чаю й з тим чарівним виразом, котрий робить його гарним наперекір його поганости, взявся оповідати нам про Шевченка, про його оригінальність, про те, що він поет навіть у своїх зовнішніх рухах".

Щоб дальше оповідання княжни було для Ейнара зрозуміле, вона подала короткі життєписні вістки про Шевченка, перенісши його місце уродження до Чигирина, „що грав видну й славну ролю в історії України й був столицею Богдана Хмельницького, одного з гетьманів і героїв України". Зазначивши, що Тарас уродився в бідній селянській хатині, княжна пише далі таке, що свідчить, як глибоко перейнялася вона долею Шевченка: „Цей початок дуже гарно підходить до біографії поета, але та селянська хатина не була подібна до хатин кантона Во, і той селянин, котрому його жінка вродила сина, не був Кошаром; це був бідний кріпак. Ви, благородний сину вільної країни, ледви чи можете зрозуміти в усім його обсмі страшний змисл цього слова. Цей то хлопчик Тарас і є геніяльний поет Шевченко, котрого змочив дощ у Яготині. О дорогий учителю, жадне перо не вдатне змалювати протилежність цих двох слів, що їх я ніколи не зважилась би поставити побіч себе, колиб писала про це не вам, — а й тепер моя рука не така тверда, як звичайно. Ці два слова: Шевченко — й кріпак, о жах! Господи! де ще так потрібні людині віра, надія, переконання, що треба все зносити з любови до Бога, як у цім нещасливім краю!"

„Словом у чотирнадцятилітнього Шевченка не було ні матери ні батька, зоставалася при житті тільки мачуха лиха, як сливе всі мачухи. У нього були три сестри й два брати. Він утікає — зразу до Вільни, коло того часу, коли вибухла польська революція, потім до Варшави, опісля до Петербурга. Тут він без провідника доривається до знання й проковтує його уривками, без ладу, але страшне імя завсіди тяжить на нім. Тут притрапилася страшенна річ — я не можу оповісти про неї коротко, — і ось кілька малярів і один із наших поетів, Жуковський, заціікавилися ним і викупили його. Який сором! О Господи! Хай би я мала яку небудь владу, я знаю, що я зробила би!"

„Так нарешті він став людиною для инших, по істоті людиною він був давно, проходячи через гори нечуваних страждань. Він став маляром за радою одного чоловіка, що займався ним, і поетом тому, що ним народився".

(Продовження буде.)

вати з огляду на перепони, які ставляють непокликані чинники.

В дискусії забирали голос між иншими д-р Ю. Олесницький з Станиславова і господар Гречанюк з Забережа, по чім предсідатель піддав під голосування поставлені референтом резолюції, котрі ухвалено одноголосно.

Надуживання державної поліції в Тисьменниччині.

Акцію в справі шкільного плебісциту започатковано в Тисьменниці і судовому повіті в перших днях березня утворенням шкільного комітету. Зараз у слідуючих днях постерунок державної поліції перевів трус по селах а іменно: 1) в Пшеничках у Дмитра Петрунчака, у котрого сконфісковано 60 штук декларацій і підручник В. Целевича, в Хомяківці у Гаврила Тимчишина і Павла Калинчука, у котрих забрано 80 декларацій і підручник Целевича, 3) в Клубівцях у Дмитра Бойка, у котрого забрано декларації і підручник Целевича, 4) в Вільшаниці забрано у Федора Тиньова 32 виповнені декларації і кількадесять невиповнених саме в часі, коли до названого, як до начальника громади, зголосились селяне в ціли ствердження власноручности підписів на деклараціях. Також переведено трус в читальні „Просвіти" й у громадянина Івана Татарина, шукаючи за деклараціями, 5) в Підпечарах у Панька Своряка, у котрого сконфісковано кількадесять штук декларацій, 6) вкінці переведено трус в Тисьмениці у голови комітету д-ра Ярослава Шипайла і членів комітету Івана Романчука с. Гриня, Дмитра Смольницького, Омеляна Сендецького, в „Просвіті". Переслухано Панька Роздольського, Павла Микитина й инших.

Поліція переводить дальше розвідки за деклараціями, заявляючи „my o szkolnych ustawach nic nie wiemy", що переводить труси на поручення староства в Товмачи.

В наслідок терору поліції населення по селах на превеликий жаль дезорієнтується і подекуди усувається від виконання свого обовязку, боячись переслідувань зі сторони поліції. Вся інтелігенція тисьменицького пов. повинна пильнувати загроженої справи!

Надуживання шк. інспектора в Старім Самборі.

Шкільний інспектор в Ст. Самборі Соколовскі не приймає шкільних декларацій, лєґалізованих громадським урядом, а вимагає, щоби лєґалізував їх нотар. І так дня 2-го березня ц. р. приніс шкільні декларації до Соколовского о. Антін Конюшко з громади Турє. Шкільний інспектор Соколовскі не прийняв декларацій, жадаючи лєґалізації нотаря. Село Турє є віддалене 24 клм. від повітового міста.

Така незаконна поведінка шкільного інспектора унеможливлює переведення плебісцитової акції в старо-самбірськім повіті.

„Сильна рука".

„Слово польске" про шкільний плебісцит.

У вчорашньому числі органу зоольоґічних україножерів Грабскі, Пршиньскі et Co., референт „spraw ruskich" знову займається у статейці п. н. „Плебісцит школьни" денунціяціями, клеветами та накликуванням до репресій. Анонімовий автор ціпиться спершу на еп. Хомишина за обіжник, що каже священикам помагати селянам користати з прав, які дає польський закон. Потім на доказ „розполітикування" наших священиків (дбати про освіту й пояснювати шкільний закон — це, виходить, політиканство!), „Сл. п." оповідає цілі фанаберії про о. Антонишина з Малчиць пов. Городок-Ягайл. (де станиславівська дієцезія а де Городок-Ягайл., — де кум, а де коромисло?!). Кілька рядків нижче пп. І. Крук і О. Гаврищишин названі просто „протидержавними аґітаторами" і т. д. Але поіменні денунціяції мають у даному випадку другорядне значіння: це традиційний атрибут „Сл. п.", якому ніхто не дивується. Цікавійше ось що: Редактором „Слова п." є Станіслав Грабскі, б. міністр освіти й б. член комісії „трьох Станіславів", які саме й видали на світ славетні „кресові" закони, м. и. шкільний закон, на якому й спірається весь наш нинішній шкільний плебісцит. Тимчасом усі Українці, які виконують обовязок накладений на них тим законом, себто самим п. Грабским — є в очах тогож п. Грабского і його однодумців державними зрадниками. І так напр. в отій статті „Сл. п." читаємо буквально:

„На шкільний плебісцит" — як довго він обертається у легальних рамцях — треба відповідати відповідним плебісцитом з боку д е р ж а в н о н а с т р о є н о г о громадянства („państwowo-usposobionego społeczeństwa"). На надужиття і терор, які кличуть пімсти у неба, має відповісти справедлива і с и л ь н а р у к а в л а д и. Инакше самі понесемо вину анархії, яку сіє з л о ч и н н а р у к а".

Польський ксьондз, учителька, шкільні інспектори, аґітатори Пршиньского, аґентури „Twa Szkoły Lud." і т. д. і т. д. можуть друкувати й розсилати декларації, збирати підписи, аґітувати й взагалі розвивати акцію на всі лади й способи, бо вони належать до категорії państwowo usposobionych"; але українському священикові, вчителеві ні селянинові не вільно робити цього, бо він не є „państwowo usposobiony".

ВІДГУКИ ДНЯ.

Американська позичка.

Польща дістала американську позичку і мене це дуже тішить. Знаю по собі, як то прикро ходити без сотика в кишені і як приємно дістати тоді позичку, завдаток чи ремунерацію. Находиться чоловік по знайомих і П. Т. багатих, настоюється по передпокоях, настукається до дверей, наоббиває сотки порогів і нарешті — дістане. Правда на тяжких умовах, але дістане.

(В тім місці звертаю увагу наших молодо-москвофільських фільольоґів, що дієслова з приставкою „на" напевно є в українській мові, так само як і з приставкою „по").

Як тільки почую в кишені гроші, зараз цілий наче відроджуюсь. Тоді чоловікові зовсім так, як колись писав Шашкевич:

„І світ му милий і солодка пісня,
Мисли веселі і серденько грає..."

Здається, цілий світ пригорнув би до грудей, кожну стрічну панну поцілував би, кожного запросив би на друге сніданнє. Оглядаю тоді залюбки виставки споживчих і мануфактурних крамниць та розмірковую, що треба купити.

— Убрання?!... треба.
— Біллє?!... також.
— Хліба?!... щей як!
— Мяса? здалось би.

Тільки... чи стане?... На все відразу не буде, але можна на рати!... А потім знову якась позичка, якийсь завдаток.

Перед крамницею спинився самохід...

— А як би так мені якого „Форда" чи „Мерцедес"?... Воно почищо тяжко, але кілька тисяч пенсій, гонорарів, завдатків і т. п. підмог і можна купувати.

„... Мисли веселі і серденько грає"... Такі мисли веселі і так серденько грає, що навіть і не счуюся, як я вже в Фукса з гуртком приятелів.

Випили одну, другою закусили, третьою горло перепокали. Потім ще щось і ще щось. Небагато, а так, щоб гідно звеличати щасливу годину.

Заплатиш, розпрощаєшся і йдеш до дому. Не йдеш, а на крилах летиш. Пренішь у кишені гроші!...

Даєш жінці решту...

Жінка зараз збирається до міста. Купить чеколяди, пару тіст, вступить до кіна і вертає назад з одним золотим.

Цього золотого вже шаркено і на щобуть не видаємо. Він-же має йти на сплачування убрань, білля, а як добре піде, то й авта...

Але я забалакався: мав писати про американську позичку для Польщі, а пишу про свої власні.

Польські ґазети подають:

„З нагоди американської позички, устроїв премієр Грабскі рант на 1000 (словами: тисячу) осіб".

Знаючи традиційну сусідську гостинність, не пересаджу, як почислю на кожду особу по 10 долярів витрат. В сумі дасть воно 10.000 дол. Для одної людини не велична рубрика, але для держави — марниця.

* * *

Галактіон Чіпка.

У. С. Р. Р.

Рішучі заходи біля українізації шкільництва у Київщині.

Губнаросвіта Київщини затвердила плян українізації всіх вищих і професіональних шкіл Київщини, який має бути переведений протягом осінього і літнього триместрів біжучого шкільного року.

Згідно з цим пляном ті студенти вищих шкіл (Вузів) і педаґоґічних курсів, які вже кінчають ці школи, повинні скласти іспити з української мови при місцевих Вузівських іспитових комісіях, при участи представників від центральної іспитової комісії, незалежно від того, чи мають ці студенти „зачоти" з української мови, чи не мають. Хто не складе цього іспиту, той не одержить випускного свідоцтва.

Решта студентів навчаються української мови впродовж курсу свого навчання в школі й складають іспити перед місцевими Вузівськими комісіями, які вимагатимуть від студентів повного знання української мови, себто цілком вільного володіння нею в слові і письмі. Не будуть допускатись до дипльомних робіт ті студенти, які не складуть іспитів з української мови.

При прийомі до Вузів в 1925/6 р. абітурієнти не будуть допускатися до іспитів з инших дисциплін, доки не складуть іспитів з української мови.

У науковий плян усіх Вузів вводиться з біжучого весняного триместру обовязковий курс української мови, що буде мати цілком практичний характер. Крім того у науковий плян Вузів вводиться економгеографію України, схему історичного розвитку сучасних соціяльних угруповань на Україні й історію українського письменства — мінімум енціклопедії українознавства.

Що до професіональних і фабрично-заводських шкіл, то і в них так само вимагається від укінчуючих учнів іспитів з української мови, в противному разі їх звільняється зі шкіл або залишується їх в школах на другий рік. В цих школах також вводяться в наукові пляни дисципліни з українознавства, з виїмком короткотермінових курсів, де обовязковим є лише курс української мови.

При наступному прийомі учнів до професіональних шкіл є обовязковим іспит з української мови. Хто не складе іспиту, тому буде відмовлено в прийомі до школи.

Від педаґоґічного персоналу шкіл вимагається, щоб до 1. вересня ц. р. склали іспити з української мови перед спеціяльними комісіями, при участи представників Губпрофосу і Губком'сії по українізації. Хто не складе іспиту — буде звільнений з посади. Професори й учителі, що знають українську мову, повинні негайно перейти на викладання своїх дисциплін українською мовою, а з осени цього року всі викладачі повинні перейти на українську мову.

Губпросвіта буде відкривати спеціяльні термінольоґічні курси для викладачів, розбиваючи їх на групи відповідно до фаху.

Вищі технічний персонал шкіл також повинен мати свідоцтва зі знання української мови, а діловодство в школах негайно буде переведено на українську мову.

Ці заходи вказують на те, що значна часть студентів і професорів досі або легковажили собі справу українізації, або й опір цьому ставили, та що шкільна радянська влада перестає панькатися з такими студентами і професорами і примушує їх або вивчити українську мову, або забратися зі шкіл.

Нова літературна орґанізація в Київі

В останніх днях лютого зорґанізувалася група київських українських письменників у товариство „Жовтень". На чолі „Жовтня" стали: Васильків, Десняк, Іван Ле, Микола Терещенко, Яновський і Якубовський.

(„Більшовик" 21. II. 1925.)

Традиційний Шевченківський концерт.

Вчорашній традиційний Шевченківський концерт улаштований — як заповідали афіші — „заходом українських товариств у Львові", спонукує до кількох невеселих рефлексій, які слід висловити голосно. Може бодай щирість з нагоди таких свят заступить лепту пошани супроти великого національного поета, який заслуговував би на кращу форму звеличання.

Хто лише глянув на обдрипану, забруднілу сцену Музичного Тов-а, на якій між нечибагливими пушками висів гіпсовий бюст, він-образ Шевченка, цей міг розпрощатись зі святочним настроєм. Підчас промови представник поліції сидів у передніх рядах з її текстом у руках, перевіряючи, чи промовець у палі красномовства не загониться поза межу зачеркнену червоним олівцем цензури. П. В. Мудрий мав преважке завдання. Безпосередно перед концертом повідомила його поліція про „білі місця" його промови. Прошу уявити собі настрій промовця, який мусить по-рабськи придержуватись предложеного тексту і якого повідомляє Комітетчиком уже на сцені, що коли він нарушить сконфіскований текст, — поліція загрожує розвязанням „Бояна"! Не диво, що промовець, без огляду на свій спокій не міг зберігти гармонійного характеру промови, пошматованої мов політичну статтю в часописі, дарма, що вона не виходила поза межі поезії в прозі.

Поліційна цензура торкнулась навіть Шевченківських поем. П. Голинський не міг відспівати II-ої частини „Гетьманів". У такій атмосфері слова щирого признання треба віддати пані Сенишиній за її наскрізь оригінальну своєю безпосередністю та свіжістю інтерпретацію прольоґу „Неофітів", тим більше, що вона в останній хвилині заступила заповіджену в програмі рецитаторку (п-ню С. Федорчакову, поважно перешкоджену).

Не маємо наміру ні компетенції видавати осуду про продукції музичної частини концерту, в якій виступали відомі вже нашій публиці артисти, з відомими іменами. Лише мимохіть тиснеться під перо такий запит: невже-ж усі наші товариства на протязі року не в силі спромогтись на трохи оригінальнійшу програму своєю формою та змістом? Чи не можна би бодай раз у рік почути якоїсь нової композиції до слів Шевченка, — якоїсь гарної поезії складеної (або й виголошеної) одним з наших поетів з нагоди Шевченківських роковин... або щось такого, про що кожний з нас не знав би вже від десятка літ? Чим важше вирватись з пут традиційного механізму та обновити банальну програму Шевченківських концертів, тим більше зусилля повинні виявити орґанізатори таких щорічних свят.

На сцені панувала офіційна охлялість знуджених учасників примусового обряду. Стало аж надто ясно, що публика щораз більше байдужіє до концертів, які приготовляються щораз більше недбайливо.

М. Р.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія Туґута.

„Курер Польскі" звідомляє, що віцепрем. Тугут подався до димісії. Прем. Грабскі не прийняв димісії, застерігаючи собі час до надуми. Тугут в інтервю з предст. „К. П." заявив, що постановив податися до димісії, коли задумали теку міністра просвіти віддати Стан. Грабскому.

Перед упадком уряду прем. Ґрабского?

В справі зголошеної димісії віцепремієра Тугута не наступила ніяка зміна. Премієр Грабскі жде повороту мін. Скшиньского, з яким думає конферувати в цій справі. Він є думки, що димісія мін. Тугута може мати значний вплив на заграничні справи. Дуже можливе, що димісія Тугута потягне за собою уступлення мін. праці Сокаля. Уряд Грабского так здекомплєтований, мусів би не реконструуватися, а зовсім змінитися.

Постійне представництво Німеччини в С. Народів.

Рада С. Народів рішила на довірочнім засіданні повідомити Німеччину, що годиться, щоби Німеччина мала постійного представника в Раді С. Народів.

Маніфест С. Народів для успокоєння Польщі?

Французький опозиційний посол Дітрель зажадав від Еріо в палаті деп., щоби зложив заяву про евентуальний гарантійний пакт. Еріо відповів, що може зробити це щойно слід. тижня, після нової стрічі з Чемберленом. До Парижа наспіла від Бріяна вістка, що Рада Союза Народів приготовує маніфест для успокоєння Польші.

Конференція малої антанти.

Конференція малої антанти зачнеться 23. березня в Букарешті в мін. загр. справ під проводом Братіяну. Опісля по черзі головуватимуть Бенеш, Нінчіч і Дука. Головні точки програми: 1) розглядання положення в Німеччині і на Балкані, 2) пропаґанда Габсбурґів, 3) підвишка континґенту болгарської армії, 4) міжсоюзна проблєма довгів і нім.-рум. конфлікт. „Домінеаца" звідомляє, що югославянський уряд просив відложити конференцію до 1. квітня, бо мін. Нінчіч не може виїхати з причини отворення скупштіни. Рішення ще не запало.

Криваві комуністичні збори.

В Галлє на зборах комуністів, на яких промовляв їх кандидат на президента Німеччини Тельман, прийшло до сутички з поліцією. На віչу промовляли теж англійські й французькі комуністи. З причини гострої промови англ. комуніста, комісар поліції розвязав збори. Учасники заатакували поліцію; поліція ужила зброї. Згідно з реляцією поліції було 2 убитих. Комуністи кажуть, що 3 робітники були вбиті а 30 ранених.

Страшна буря на Середземному морі.

З причини нагальної бурі на Середземному морі англійські кораблі мусіли скритися до пристані Пальма на острові Майорці. Тами багато пристаней на Малязі і Цевті знищені. Дуже багато човнів розбилося об скелі. Багато домів, головно на Малязі, забрала вода. Є, мабуть, жертви в людях.

Завіщання Сунятсена.

ВЦІК. одержав політичне завіщання Сунятсена, писане перед смертю. Сунятсен заявляє в ньому, що СРСР. це найблизший союзник Китаю. Поручає партії „Гоміндан" (китайська нар.-соц. партія) удержувати з СРСР. якнайліпші взаємини.

НОВИНКИ.

— Знову конфіската „гуртом". Вчора прокуратура сконфіскувала в цілости вступну статтю про надужиття урядових чинників відносно акції шкільного плєбісциту. Сконфісковано статтю разом з наголовком і счеркнено геть усе, навіть такі речення, як твердження, що ми живемо в демократичній республиці та що всі закони ухвалює сойм!... У цій статті сконфісковано теж усі факти, навіть ті, в яких зголошено вже в соймі інтерпеляцію. У звязку з тим, що стаття виступала виключно проти яскравих противзаконних злочинів і боронила принціпу законности — ця конфіската набірає специфічного світла. Крім того у тому самому вчорашньому числі сконфісковано ще й другий наголовок — до інформаційної замітки про розвязання Т-ва св. Павла. Кілька скреслених „небезпечних" речень з тексту згаданої замітки та з інформації про ревізії й арешти в Рогатинщині — доповнюють вчорашній подвиг прокуратора.

— Зоольоґічна ненависть. Дня 15. лютого цр. закладав кооперативу борщівський Кооперативний Союз в селі Кочицу над Збручем. Підчас зборів хтось кинув цеглою у вікно і скло покалічило одного селянина в лице, а другого цегла вдарила в бік. Організаторам нічого не сталося. — Другий раз при закладанню кооперативи, треба поставити варту на подвірю з великим буком, щоби оминути таких інцидентів, яких можна сподіватись з уваги на прикрих сусідів. *(Гість).*

— Проти жіночої тиранії. Два тижні тому кондуктор львівського трамваю Карашей підрізав собі бритвою горло, даремно шукаючи якогось иншого визволення від тиранії своєї жінки, що воліла своїми ласками ущасливлювати одного військового капельмайстра. Вчора похоронили жертву подружої ідилії, а над його могилою, згідно з принятим звичаєм, ревно заливалась слізми симпатична вдовичка. Та видно почуття справедливости ще не завмерло в людях і проявляється иноли стихійно, у формах, з якими важко погодитися сторожам законности. Бо ось, над свіжою могилою небіщика Карашея, кинулась на справницю його смерти товпа яких 300 осіб (здебільша темпераментних жінок!), і певне вдовиця була б вадігнала чоловіка на другім світі, щоб і там не дати йому спокою, коли б не два поліцаї, які з нараженням життя передерлися з нею крізь товпу та сховали її в хаті цвинтарного сторожа. Але й тоді вона не була безпечна, бо товпа облягала хату, так, що на поміч покликано аж сильний відділ поліції.

— Труп жінки у валізі. На складі подорожніх клунків на залізн. двірці у Варшаві від кількох днів було чути щораз прикріщий підозрілий сморід. Шукаючи за його джерелом, розбили одну валізу; у валізі лежав порізаний і порубаний труп молодої жінки. Лікарі ствердили, що смерть жінки прийшла вже три тижні тому. Поліція кинулась до розшуків, але покищо даремно.

— Поліція у шоломах. Поліціянти матимуть нову атракцію: шоломи! Нинішні поліційні шапки на взір московських фуражок видно кепсько впливають на власників і вражають естетичний смак авторитетів з департаменту безпеки у варшавському м—стві внутр. справ. І тому в пошуканні за иншою формою накриття поліційних голов, зупинилися остаточно на шоломах. І ось вже в найблизших тижнях парадуватимуть на вулицях поліцаї в чорних лякерованих шоломах, прикрашених вгорі біжними штукатеріями. Кінні поліцаї будуть пишатися гребінем з чорного кінського волосся на шоломі, а всі поліційні функціонарі від віцінспектора вгору будуть мати на шоломах такі самі білі гребені. Чи виграє на цьому авторитет поліції — це инша справа.

— „Заготовка сирівця". Відомий власник кушнірської робітні у Львові і визначний знавець кушнірського промислу п. Петро Карпяк з днем 16. ц. м. розпочав з рамени львівської торговельної палати обїздку по Галичині з викладами про заготовку білошкірничого сирівця. В днях 16, 17 і 18 березня п. Карпяк викладатиме в Болехові, в днях 20, 21 і 22 в Надвірній, в днях 23, 24 і 25 в Делятині, в днях 30 і 31. березня та 1. квітня в Косові, а в днях 6, 7 і 8. квітня в Добромилі. З огляду на те, що виклади п. Карпяка відбуватимуться в українських місцевостях і околицях, годилось би, щоби наші чільні громадяне скористали з побуту п. Карпяка в їх місцевостях та уладили двадьодені курси виключно для Українців.

— З життя нашої еміґрації. „Українська Бесіда" у Відні як культурний та товариський осередок розвиненої української еміґрації, зорганізувала в останньому часі при товаристві цілу низку відчитів та викладів з дискусіями. Дня 10. січня влаштувала реферат п. Олени Галичанки про проєкт д-ра Сіменовича в Ню-Йорку відносно національної праці в краю; дня 17. січня п. д-ра Наді Суровцової про завдання новочасної жінки, а в днях 30. січня 7. і 14. лютого ц. р. відчити д-ра Івана Німчука про українські пямятники у Відні. До Великодних свят відбулися зга. відбудуться отсі дальші відчити і виклади: 28. II. відчит п. Олени Залізняк про галицьку жінку, дня 7. марта ц. р. п. д-р Б. Вовк про союз Мазепи з Карлом XII, дня 21. марта д-ра Костя Левицького на тему Огляд наших політичних змагань в 1912 р., дня 28. марта д-ра Романа Перфецького на тему Соборництво західно-української державної течії, дня 4. квітня д-ра Теофіля Кучковського на тему Дещо з психольоґічних фейлєтонів, дня 11. квітня п. Андрія Жука на тему Про революційну українську партію (Р. У. П.) з нагоди 25. роковин її основання. Рівночасно пристроюється читальню „Бесіди". Покищо брак фондів не дозволяє, на жаль, Т-ву так вивінувати її в часописи, журнали й инші наші видавництва, якби це було бажане.

— Зменшення комуністичного впливу у Рад. Союзі. Московські „Известия" дуже пильно стежать за ходом перевиборчої кампанії і констатують зменшення вибраних комуністів, в порівнанні до скасованих осінніх виборів минулого року. В зіставленні вислідів виборів на день 2. березня подають такі цифри: до сільських рад вибрано 17.920 членів, в тім 885 комуністів, або 4·9 прц., коли на попередніх виборах комуністи творили 12·3 прц. На волосні зїзди рад вибрано 2.289 делеґатів, в тім 385 комуністів, або 16·8 прц., на попередніх виборах комуністи творили 20·7 прц. Зменшився також процент комуністів в складі волосних виконкомів з 68·1 прц. на 51·4 прц. Це зменшення комуністичних впливів є надзвичайно важливим показчиком внутрішніх настроїв у Рад. Союзі.

— На що йдуть американські гроші? Одна з найстарших і найповажніших німецьких газет „Франкфуртер Цтґ." подає вістку, яку повторила вся німецька преса, а саме що Польща використає отриману американську позичку в цілости на військові цілі. Дві залізничі лінії, з Гор. Шлеська до Познаня та з Тчева (Діршау) до Ґдинї, які мають бути збудовані за ті американські гроші, є на думку німецької преси лініями чисто стратеґічного характеру; так само додатковий буджет м-ства військових справ стоїть у тісному звязку з позичкою. Очевидно, що польська преса з обуренням спростовує згадані замітки й добачає у них один із засобів плянової німецької протипольської кампанії на міжнароднім ґрунті.

— Друкарська похибка. У виказі жертвенности на „Рідну Школу" за січень п. р., оголошенім в „Ділі" ч. 46. з 1. березня 1925. в рубриці „Вплинуло до каси Кружка УПТ. Копичинці (ч. пор. 9) пропущено квоту „293·37 зол.".

✝ Посмертні згадки.

Мельник Евстахій, старший кондуктор залізничий, пенсіонований, помер 6 березня н. р. в 78 р. життя. Родом зі села Ковалівки під Коломиєю. Був тихим, рядовим робітником на народній ниві та займався перш за все просвітною працею. Був довголітнім і постійним членом Тов-а „Просвіта". Небіщик належав до християнсько-суспільної партії. В. И. П.

Андрусевич Франц (Франьо) учитель в Посічи біля Богородчан помер несподівно на 26 році життя, наслідком сильної простуди. Покійний походив зі спольщеної родини станиславівських залізничників. Ще в реальній школі зблизився до Українців-товаришів і став під їх впливом свідомим Українцем. Покінчив три роки політехнічних студій перед війною а в часі війни попав до російської неволі на далекий Сибір до Омська. Вернувши з полону зложив семінарійну матуру і дістав учительську посаду в Посічи, де вчителювала його жінка. На посаді пробув всього кілька місяців. Носився з думкою заснування власної друкарні. Був у нього хист до видавництва. Перед війною видавав переписні картки з Гуцульщини. В. И. П.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
У понеділок 16. III. м. Дрогобич.
У вівторок 17. III. м. Стрий.
У середу 18. III. м. Стрий. 1507

Замісць цвітів на домовину бл. п. Осипа Левицького складають 30 зл. на Рідну Школу Наталка і інж. Роман Кулицькі. — Вп. Жертводавцям щира подяка. Головна Управа У. П. Т. 1599 1—1

Борислав. Заходом Тов-а Читальня „Просвіти" відбудеться в льокалю Народного Дому цикль популярних відчитів. А то в неділю дня 22. березня ц. р. Вп. інж. Ксьонжека Богдана: „З минувшини землі", дня 29. березня ц. р. Вп. пані Калустякової під заг. „Історія еволюції руху живого", дня 5 квітня ц. р. Вп. Максимовича Антона під заг. „Кооператива і її значіння". Початок точно о год. 5. по пол. Вступ за добровільними датками. — Виділ Читальні „Просвіти" *Кулинич Іван,* голова. *Юркевич Осип,* секретар. 1601 1—2

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.